

**“Les variacions
Goldberg”**

**Bartomeu Jaume (Piano)
Antoni Ferrer (Poeta)**

PROGRAMA

“Variacions Goldberg (Quinze poemes)”

Antoni Ferrer (1943)

“Les variacions Goldberg”

Johann Sebastian Bach (1685-1750)

Bartomeu Jaume (Piano)

**“Les variacions
Goldberg”**

**Bartomeu Jaume (Piano)
Antoni Ferrer (Poeta)**

VII EDICIÓ 5 SEGLES DE MÚSICA A L'ELIANA

CONCERT GENER

Dissabte 28 de gener. 20 hores
Casa de la Música
Entrada lliure

www.adisseny.com

**“Les variacions
Goldberg”**

**Bartomeu Jaume (Piano)
Antoni Ferrer (Poeta)**

VII EDICIÓ 5 SEGLES DE MÚSICA A L'ELIANA

CONCERT GENER

Dissabte, 28 de gener. 20 hores
Casa de la Música
Entrada lliure

paper reciclatge

“VARIACIONS GOLDBERG” (Quinze poemes)

ANTONI FERRER

El poema IX, “Estramps”, de Jordi de Sant Jordi comença amb uns versos absolutament memorables: “Just lo front port vostra bella semblança,/ de què mon cor dia i nit fa gran festa,/.../de vostra faç m'és romasa l'empremta/ que ja per mort no se'n partrà la forma”.

Versos que constitueixen un cant a *l'esplendor de la forma*, que és com Albert el Gran definia la bellesa. D'una forma, d'un ideal de plenitud que, imprès en nosaltres, mai no desapareix (mai no “se'n part”): siga com a lluminositat i alegria que, tot i passatgeres, aspiren a una “profunda eternitat”, siga com a nostàlgia i cavitat de tot el que, viscut, se'ns ha enfosquit o fet malbé, o de tot el que encara no som. Estem pastats i emmotllats en forma: en esplendor i en mancança alhora, que impregnen tots els estrats i moments de la vida i de l'ésser. Són eixos estramps els que, en bona mesura, m'han portat a voler explicar-me el per què de la forma i de la fascinació i enyor que desperta en nosaltres..

Són eixos versos. Però és també —i en no menor mesura— la música, i ara, en concret, la de Bach: la de “Les variacions Goldberg”, a les quals vull retre aquest modest i sentit homenatge. Perquè, en aquesta obra, la bellesa és, en veritat, l'esplendor del so. Com en tots els músics, sí; Però, ara en estat pur, en estat original. En Bach, la forma de la música, fugitiva, perdura, i canviant, es recompon, sempre a la recerca minuciosa d'una permanència que es vol imperible, com la de la vida mateixa. Aquesta música, molt abstracta, no és, però, virtuosisme vacu, sinó que —fins i tot quan Bach experimenta amb ella— està referida a la vida conscient de l'home: li parla al seu cap i al seu cor. He viscut i visc aquesta música com un espill on veig reflectit nítidament l'afany de forma, de sentit, que ens fa humans. I per això, he volgut escriure aquestos poemes — aquestes “variacions” meues— parlant-me del que ens ha faltat, del que ens falta i del que esperem, del que sembla perdut però retrobem d'una altra manera, de les petites alegries i de la injustícia, de la naturalesa, del silenci i de Déu. Sempre —crec— de la forma que voldria per a la vida. I per a la mort. I aspire a que Bach continue ajudant-me a entendre-ho i a entendre'm.

La variació i “Les variacions Goldberg”

VICENT RONCERO

El compositor Arnold Schoenberg (1874-1951) al seu assaig “L'estil i la idea” diu referent a la forma musical: “la forma en les arts i especialment en la música es proposa, en primer lloc, la comprensibilitat”.

La imitació es junt a la repetició, la imitació i el desenvolupament, una de les quatre maneres diferents de tractar un tema que ens serviran com a vehicle d'expressió formal.

La variació. Podem dir que es tracta d'una recreació entorn d'una frase musical. Mantenint una bona part de la seua estructura, es realitzen una sèrie de canvis principalment rítmic-melòdics, encara que també de tipus harmònic sobre la mateixa. Un exemple d'aquest procediment ho tenim en la obra que escoltarem aquesta nit.

El compositor valencià Francisco Llácer Plá, en la seua “Guía Analítica de Formas Musicales”, (Real Musical, Madrid 1982), diu pel que fa a aquesta forma musical: “L'origen de la Variació es remunta, possiblement, a l'època del Cant Gregorià en l'Edat Mitjana, on les melodies s'adaptaven variant la forma primitiva de la seua estructura”.

“Les variacions s'escriuen amb la base d'un “Tema únic”, que consisteix en una composició, breu, clara, concisa i sòbria de línies, en Tempo lent que permeta afegir figuracions sense que resulte recarregat o desfigurat. Al llarg de les diferents variacions, el “Tema” anirà transformant-se en els seus aspectes, rítmic, melòdic i harmònic.

Les variacions Goldberg és una de les obres més conegudes i al mateix temps menys interpretades de Johann Sebastian Bach (1685-1750). Es també un dels més grans exemples d'aquesta forma, Tema amb Variacions, que ens ha deixat la història.

Escrita en 1742, època en la qual Bach era Kantor de la Thomaskirche de Leipzig, el salari que va rebre per aquest encàrrec va ser tan significatiu que gairebé va igualar el salari que Bach percebia durant tot un any com a Kantor.

Aquesta obra va néixer a petició del comte Hermann Carl von Keyserlingk (1696-1764) de Dresde, qui patia insomni. Aquestes variacions havien de ser interpretades, a la nit, en una habitació contigua a la del comte pel clavecinista de la seua cort, anomenat Johann Gottlieb Goldberg (1727-1756).

Antoni Ferrer

(L'Alcúdia de Crespins, La Costera, 1943). Amb estudis de Teologia i llicenciat en Filosofia, ha estat professor de Batxillerat i, des de 1978, és membre del Consell de Redacció de la revista *Saó*. Forma part del grup d'assessors de la revista de poesia *Reduccions*, de la Universitat de Vic. Ha publicat *Fragments con figuras para un vaso minoico* (Premi Ausiàs March, 1978), *Partitura Laberint* (Premi A. March, 1983), *Cançó de bressol per ajudar a benmorir galàxies* (Premi Vila d'Alaquàs, 1985), *Bagatel·les, Cant espiritual, Pietà, Cant temporal, La dansa de les hores, Poesia reunida* (Denes. València, 2006) i *Sis bachianes (Reduccions, nº 97)*. Inclòs en antologies com ara “Bengales en la fosca” (Bromera), “Poemes d'un segle” (Ed. 96), “Elogi de la constància” (Ardeas Poesia. Sagunt), “Generacions” (EUMO.Vic), “Cants espirituals catalans” (Fundació. Joan Maragall) i “Poemes contra la guerra” (CC.OO. PV), ha escrit, també, textos per a compositors com Amand Blanquer o Vicent Roncero.

Bartomeu Jaume

Nascut a Lluçmajor (Mallorca), alumne de Pere Antoni Jaume, Miquel Segura, Joan Moll, Perfecto Garcia Chornet i Rosa Sabater. Està en possessió dels premis “Unión Musical Española” (València, 1977), “López Chavarri” (València, 1982) i “Yamaha en España” (Madrid, 1982).

Ha tocat entre altres escenaris, en el *Teatro Real, Auditorio Nacional i Fundación Juan March de Madrid, Teatre del Liceu de Barcelona, Fundación Marcelino Botín de Santander, Radio France de París, Teatro Olímpico de Roma, Conservatorio Verdi de Torino, Ateneo Rumano i Museo Nacional Unesco de Bucarest, Palacio de Bellas Artes i O.N.A.M de México, Museo Nacional de Bellas Artes de Buenos Aires, Chicago Cultural Center, Universitat de Wisconsin, Conservatorio Nacional de Lisboa, FIM de Seul i Instituto Cervantes de Bremen, Roma, Nàpols, Manchester, Birmingham, París, Brussel·les, Rabat i Casablanca*. També en els Festivals Internacionals de Aix-en-Provence, Saint-Riquier, Alacant i Edimburg.

Entre el seu repertori com a solista, citar programes monogràfics dedicats a Oscar Esplà, Joaquín Rodrigo, Frederic Mompou i Rodolfo Halffter. Com a solista amb orquestra, obres de Mozart, Beethoven, Montsalvatge, Franck Martin, Messiaen, José Evangelista, Leos Janacek, Schnittke i Manuel Palau. Com a pianista del Cor de la Generalitat Valenciana va tocar la Petita Missa Solemne de Rossini en el Palau de la Música de València, la Missa per a Cor i òrgan de J.B Cabanilles a l'Església Nacional Espanyola de Roma.

És Doctor per la Universitat de València, catedràtic del Conservatori Superior de València i professor convidat del Conservatori Superior dels Illes Balears.